Gemeente Borger-Odoorn

M e m o

Exloo, oktober 2026

Bestemd voor:	Raad
Afkomstig van:	College
Onderwerp:	Financiële update t/m september 2026, op hoofdlijnen

Inleiding
Op 5 november vindt de besluitvorming plaats over de begroting 2027. Om u te ondersteunen bij deze besluitvorming geven wij u een prognose van het te verwachten resultaat over 2026. Het resultaat is een optelsom van alle op dit moment bekende voor- en nadelen in 2026. Deze prognose heet financiële update.

In deze update staan de financiële afwijkingen (voor-en nadelig) die groter zijn dan € 50.000. Het betreft afwijkingen ten opzichte van de BERAP 2026-I. Verder zijn alle afwijkingen samengevat in een totaal regel per thema.

De mutaties zullen vervolgens in de BERAP 2026-II worden verwerkt. In dit memo laten we budgettair neutrale mutaties buiten beschouwing. Verder merken we op dat alle mutaties incidenteel zijn. Immers, dit memo is geschreven nadat de begroting 2027 is opgesteld en alle structurele effecten zijn in de begroting meegenomen.

Financiële update
In onderstaand overzicht staan de voor-en nadelige afwijkingen. De eindstand van BERAP 2026-I is nihil. Er is per saldo geen financiële ruimte. Dat blijkt uit de onderstaande tabel.

BERAP 2026-I	Knop 1	Knop 2	Stelpost	Onvoorzien	Totaal
Saldo begroting (knop 1)	37.677				37.677
Saldo beleidsintensivering (knop 2)		-87.677			-87.677
Saldo stelpost indexatie			0		0
Onvoorzien				50.000	50.000
Totale prognose BERAP 2026-I	**37.677**	**-87.677**	**0**	**50.000**	**0**

Uit de Financiële update blijkt nu dat we, rekening houdend met alle op dit moment bekende voor- en nadelen, een voordelig resultaat verwachten van € 83.555. We verwerken deze mutaties in de BERAP 2026-II.

In de tabel hieronder staat een opsomming van alle voor- en nadelen. De toelichtig op deze voor- en nadelen zijn onder de tabel vermeld.

Nr	Omschrijving	Incidenteel	
	Wijzigingen BERAP 2026-II	**Voordeel**	**Nadeel**
	Thema 1		
1	Emco; begrotingswijziging 2026	53.276	
2	Jeugd		1.200.000
3	WMO	500.000	
4	Uitkeringen WWB		135.859
5	Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg	85.275	
6	Participatie (IU) - WSW		216.574
	Totaal van mutaties die < 50k	78.632	251.358
	Subtotaal thema 1	**717.183**	**1.803.791**
	Thema 2		
	Totaal van mutaties die < 50k	47.100	73.100
	Subtotaal thema 2	**47.100**	**73.100**
	Thema 3		
7	Hogere kosten B&W		90.000
8	Hogere kosten Griffie		80.000
9	Begrotingswijziging OD 2026	349.000	88.633
10	Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) (DU)		276.500
	Totaal van mutaties die < 50k	26.000	91.468
	Subtotaal thema 3	**375.000**	**626.601**
	Thema 4		
11	Begrotingswijziging VRD		90.584
12	Stormschade Juni 2026		400.000
13	Erfgoed en Overheid		55.000
14	Wet Versterking regie volkshuisvesting: uitvoeringskosten		171.000
	Totaal van mutaties die < 50k	40.000	109.821
	Subtotaal thema 4	**40.000**	**826.405**
	Thema 5		
15	OZB - niet woningen		100.000
16	Reiskostenregeling		250.000
17	Onderuitputting afschrijvingslasten	1.400.000	
18	Onderuitputting rentelasten	400.000	
19	Meicirculaire 2026 (hogere uitkering)	593.423	
20	Sepcirculaire 2026 (hogere uitkering)	190.746	
	Subtotaal thema 5	**2.584.169**	**350.000**
	Totaal	**3.763.452**	**3.679.897**
			83.555

Toelichting mutaties

1. **Emco; begrotingswijziging 2026**
   Een wijziging van de begroting van Emco leidt tot een lagere gemeentelijke bijdrage voor alle deelnemende gemeenten. Voor Borger-Odoorn betekent dit een lagere bijdrage van € 53.276

2. **Jeugd**
   We verwachten dat we voor de uitvoering van de Jeugdwet € 1.200.000 meer nodig hebben. De uitgaven voor jeugdzorgvoorzieningen zijn in 2026 verder gestegen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van kosten bij complexe casuïstiek, met name binnen de 20 casussen met de hoogste zorgkosten, waar vaker intensieve en langdurige ondersteuning nodig is. Met name de inzet van individuele behandeling, begeleiding, dagbesteding en verblijf zorgt voor hogere kosten. Daarnaast neemt het gebruik van verblijfszorg toe, mede doordat hulpvragen niet altijd binnen het beschikbare zorgaanbod kunnen worden opgevangen. Ook de transformatie van gesloten jeugdhulp naar kleinschalige voorzieningen en de beperkte mogelijkheden voor uitstroom naar de Wet langdurige zorg dragen bij aan de kostenontwikkeling. Tot slot zorgen jaarlijkse tariefindexeringen voor extra financiële druk op het jeugdzorgbudget

3. **WMO**
   De prognose laat zien dat de uitgaven voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning naar verwachting € 500.000 lager uitvallen dan begroot. Deze positieve ontwikkeling is een gevolg van een combinatie van factoren, waaronder de aangepaste indicatiestelling en gewijzigde financiering van de Hulp bij het Huishouden. Daarnaast zijn in 2026 nauwelijks grote woningaanpassingen gerealiseerd, waardoor de kosten op dit onderdeel beperkt zijn gebleven. Ook lijken de ingezette preventieve maatregelen bij te dragen aan een lagere vraag naar zwaardere vormen van ondersteuning. Hoewel deze ontwikkeling een gunstig financieel effect heeft, is het van belang om te blijven monitoren in hoeverre sprake is van incidentele voordelen of van een structurele trend die kan worden betrokken bij toekomstige bestuurlijke en financiële afwegingen

4. **Uitkeringen WWB**
   De lasten voor de Participatiewet/Uitkeringen WWB vallen naar verwachting € 135.000 hoger uit dan begroot. De belangrijkste verklaring hiervoor is een hoger gemiddeld uitkeringsbestand gedurende het jaar. Dit hangt samen met een hogere instroom en een lagere uitstroom naar werk en andere inkomensvoorzieningen. Hierdoor zijn de uitkeringslasten hoger ontwikkeld dan bij het opstellen van de begroting werd verwacht.

5. **Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg**
   Op 16 juni 2025 is de SPUK "Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf" verlengd voor de zorgkosten over de jaren 2024 en 2025. Hiervoor is € 60 miljoen uit het gemeentefonds gehaald en ten gunste van de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gebracht. Dit leidt voor ons tot een verlaging van € 85.275. We gaan deze verlaging in mindering brengen op het budget voor de jeugdzorg. Dit leidt tot een lagere te verwachten last en is dus een voordeel.

6. **Participatie (IU) – WSW**
   Vanuit het gemeentefonds ontvangen we extra middelen voor de Participatie IU. Dit is te zien bij de punten 19 en 20. Deze middelen voegen we toe aan het budget van Beschut Werk, WSW en sociale infrastructuur. Dit betekent voor dit onderdeel een hogere last (= nadeel). Per saldo neutraal.

7. Hogere kosten B&W

Door prijs- en loonstijgingen zijn de kosten voor het college van burgemeester en wethouders toegenomen. Omdat de hiervoor beschikbare budgetten niet zijn geïndexeerd, ontstaat in 2026 een nadeel van € 90.000.

8. Hogere kosten Griffie

Binnen de griffie hebben personele wijzigingen plaatsgevonden. Om de continuïteit van de dienstverlening en ondersteuning van de raad te waarborgen, is tijdelijk externe capaciteit ingehuurd. De kosten van deze externe inzet liggen hoger dan de reguliere personeelskosten, wat leidt tot een nadeel van € 80.000.

9. Begrotingswijziging OD 2026

De afrekening van het jaarprogramma 2025 heeft geleid tot een terugstorting van onze deelnemersbijdrage uit 2025 van € 200.000. Hier is geen rekening mee gehouden in 2025, waardoor het een nu een voordeel oplevert in 2026.

Daarnaast heeft het dagelijkse bestuur van de Omgevingsdienst Drenthe op 9 september 2026 een brief gestuurd aan onze gemeenteraad over een begrotingswijziging in 2026. Dit leidt tot extra deelnemersbijdrage van Borger-Odoorn van € 88.633.

Ondanks de begrotingswijziging wordt verwacht dat niet alle werkzaamheden uit de bijgestelde begroting worden uitgevoerd. Hierdoor houden we alvast rekening met een verwachte terugstorting uit de afrekening 2026 van € 149.000.

Het netto-effect hiervan zorgt voor een voordeel in 2026 van € 260.367.

10. Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) (DU)

In het NPVR werken het Rijk en 11 regio’s langjarig samen aan het vergroten van de brede welvaart. In de septembercirculaire 2025 zijn middelen voor 2025 tot en met 2027 aan zowel het gemeentefonds als het provinciefonds toegevoegd. Het totaalbudget dat beschikbaar komt voor gemeenten is € 348.000 in 2026.
Van het beschikbare budget is € 276.500 van het provinciefonds naar het gemeentefonds overgeboekt. Aanleiding is dat de gemeente Borger-Odoorn nu, in plaats van de provincie Drenthe, kashouder is van de regio Emmen (Zuid- en Oost-Drenthe). Deze bijdrage ontvangen we uit het Gemeentefonds en voegen we toe.

11. Begrotingswijziging Veiligheidsregio Drenthe(VRD)

De VRD heeft de begroting aangepast. Dit leidt tot een verhoging van de deelnemende gemeenten. Voor Borger-Odoorn betekent dit dat de bijdrage met € 90.584 wordt verhoogd.

12. Stormschade Juni 2026

Door de zware storm van 19 op 20 juni 2026 is op verschillende locaties binnen de gemeente aanzienlijke schade ontstaan aan de openbare ruimte. De gemeente heeft direct maatregelen getroffen om de veiligheid van inwoners te waarborgen en verdere schade te voorkomen. De totale financiële impact van de storm wordt geraamd op circa € 400.000 voor zowel reeds uitgevoerde alsnog noodzakelijke herstelwerkzaamheden. Om de openbare ruimte weer op het gewenste kwaliteits- en veiligheidsniveau te brengen, is voortvarende afronding van de herstelwerkzaamheden noodzakelijk.

13. Erfgoed en Overheid

Gemeenten en provincies vervullen een belangrijke functie in de bescherming en het beheer van archeologisch erfgoed, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen. De capaciteit en deskundigheid op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving bij provincies en gemeenten staat onder druk. Het Programma Erfgoed opgestart

door onder meer de VNG en IPO en de Rijksoverheid bevat een stimuleringsaanpak gericht op duurzame versterking van de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving. Wij ontvangen in 2026 uit dat programma via het gemeentefonds € 55.000, zie punt 20. In deze update wordt dit bedrag toegevoegd aan het gemeentelijk budget voor erfgoed wat leidt tot een hogere last (= nadeel). Per saldo neutraal.

14. Wet Versterking regie volkshuisvesting: uitvoeringskosten

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden. Vastgesteld is dat deze werkzaamheden financiële gevolgen hebben voor gemeenten (en provincies) in de vorm van incidentele en structurele uitvoeringslasten. In de septembercirculaire worden de middelen voor de jaren 2026 en verder overgeheveld. Het gaat om een jaarlijkse bijdrage van € 56,2 miljoen. Voor Borger-Odoorn betekent dit dat we € 171.000 toevoegen aan onze begroting.

15. OZB - niet woningen

De lagere opbrengst onroerendezaakbelasting van niet-woningen is deels een gevolg van de honorering van bezwaarschriften. Een ander deel is een gevolg van een algemeen lagere stijging van de woz-waarde van niet-woningen dan werd verwacht bij de samenstelling van de begroting.

16. Reiskostenregeling

Per 1 januari 2026 is als gevolg van CAO-ontwikkelingen een nieuwe reiskostenregeling ingevoerd. De hogere kosten die voortvloeien uit deze regeling waren nog niet bekend bij de BERAP 2026-I en kunnen niet binnen de bestaande budgetten worden opgevangen. Dit leidt tot een financieel nadeel van € 250.000 in 2026.

17. Onderuitputting afschrijvingslasten

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden in de begroting de verwachte afschrijvingslasten van alle voorgenomen investeringen geraamd. Afschrijvingslasten worden in de praktijk pas voor het eerst verantwoord in het jaar nadat een investering financieel is afgerond en in gebruik is genomen.

In 2026 zijn diverse omvangrijke investeringen nog in uitvoering of financieel nog niet afgerond. Het betreft onder andere de verbouwing van het gemeentehuis, de aankoop en verbouwing van MFA Het Hunzehuys en de bouw van sporthal De Koel.

Hierdoor vallen de afschrijvingslasten lager uit dan geraamd en ontstaat een voordeel op de afschrijvingslasten van € 1.400.000.

18. Onderuitputting rentelasten

Bij het opstellen van de begroting 2026 werd rekening gehouden met een financieringstekort, waardoor de verwachting was dat een langlopende lening van ruim € 30 miljoen moest worden aangetrokken. Op basis hiervan zijn rentelasten geraamd.

Door zorgvuldig beheer van de kasstromen en het inzetten van kortlopende financiering kon worden volstaan met het aantrekken van een langlopende lening van € 10 miljoen.

Als gevolg hiervan vallen de rentelasten lager uit en ontstaat een voordeel. Het verwachte voordeel op de rentelasten bedraagt in 2026 € 400.000.

19. Meicirculaire 2026

De raming van de uitkering uit het gemeentefonds was in de begroting 2026 gebaseerd op de septembercirculaire 2025. In de meidcirculaire 2026 vindt een actualisatie plaats van de uitkering uit het gemeentefonds. Hieruit blijkt dat we € 593.246 meer ontvangen. Deze hogere uitkering is mede bedoeld voor de uitvoering van extra taken. De middelen voor de extra taken zijn vermeld in de kolom nadelen.

20. Septembercirculaire 2026

De eerstvolgende actualisatie van het verschijnen van de meicirculaire 20269 is de septembercirculaire 2026. Uit deze circulaire blijkt dat we € 190.746 meer ontvangen dan dat we op gerond van de meicirculaire verwachten. Ook deze extra bijdrage is bedoeld voor de uitvoering van extra taken.

Conclusie

Op hoofdlijnen zien we een aantal grote afwijkingen ten opzichte van de begroting 2026. Denk hierbij aan de Algemene Uitkering, Jeugdzorg, Wmo, rente en afschrijving. Dat laat zien dat we in een onzekere tijd leven met grote schommelingen op het gebied van het sociaal domein en de rente- en inflatieontwikkelingen.

In BERAP 2026-I verwachtten we dat we 2026 afsluiten met een nihil resultaat. We verwachten nu dat er sprake zal zijn van een voordelig resultaat van € 83.555. De mutaties worden verwerkt bij de BERAP 2026-II.